herpy

GEKONY

Auckland green gecko

Naultinus elegans

Naultinus elegans to szmaragdowozielony, dzienny gekon z lasów i zarośli Wyspy Północnej Nowej Zelandii. Rodzi żywe młode, zwykle dożywa około 20 lat i potrzebuje chłodnych warunków. W swojej ojczyźnie gatunek jest objęty ochroną.

Rodzina: Diplodactylidae Dawna nazwa: *Naultinus sulphureus; Hoplodactylus elegans*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-8 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**20-30 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Lasy i łąki strefy umiarkowanej**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 50 × 100 cm** D × S × W dla 3 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**15-25 °C**
Miejsce wygrzewania	**25-30 °C**
Temperatura w nocy	**10-16 °C**
Wilgotność	**60-70%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce i nektar**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Wielkość miotu	**1-2 młodych**
Ciąża	**240-270 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Naultinus elegans to smukły, jasnozielony gekon z białymi lub żółtawymi plamkami i przerywanymi pasami wzdłuż grzbietu i boków. Łuski są drobne i ziarniste, przez co skóra wygląda matowo i aksamitnie. Wnętrze pyska jest ciemnoniebieskie, a zagrożone zwierzę otwiera szeroko pysk, by je pokazać. Zielone ubarwienie i aktywność w ciągu dnia rodzaj ten dzieli tylko z gekonami dziennymi; niemal wszystkie inne gekony są brązowe lub szare i aktywne nocą. W odróżnieniu od krewniaków z rodzaju *Hoplodactylus* nie potrafi zmieniać intensywności barwy. W hodowlach spotyka się sporo kanarkowożółtych zwierząt, którym najprawdopodobniej brakuje zdolności wytwarzania niebieskiego barwnika w skórze.

Gatunek opisał w 1842 roku John Edward Gray. Jest gatunkiem typowym rodzaju *Naultinus*, obejmującego dziewięć opisanych gatunków. Przez pewien czas *Naultinus punctatus* uznawano za podgatunek *N. elegans*, a tam, gdzie zasięgi obu gatunków się stykają, mogą się one krzyżować. *N. elegans* jest nieco mniejszy i smuklejszy, a podeszwy stóp ma szarawozielone, podczas gdy u *N. punctatus* są żółte. Epitet gatunkowy *elegans* pochodzi z łaciny i oznacza „wytworny” lub „elegancki”.

Osiąga do około 8 cm od pyska do kloaki, do czego dochodzi ogon. Ogon jest długi i cienki i chwyta gałęzie jak piąta ręka, dlatego zwierzę bardzo niechętnie go odrzuca. Młode rodzą się intensywnie zielone, z jasnymi rysunkami wzdłuż kręgosłupa, a dorosłe ubarwienie uzyskują w wieku 15-18 miesięcy. Masa ciała nie jest udokumentowana.

Zwierzęta zwykle dożywają około 20 lat, a o rodzaju wiadomo, że jego przedstawiciele mogą żyć 30 lat lub dłużej. Samce bywają bardzo agresywne wobec osobników własnego gatunku i to jest największym wyzwaniem przy trzymaniu kilku zwierząt razem.

Występowanie i środowisko

Naultinus elegans występuje wyłącznie w Nowej Zelandii, w północnej połowie Wyspy Północnej, z wyjątkiem obszaru na północ od Whangaroa. Gatunek żyje także na czterech wyspach w Zatoce Hauraki. Miejscem typowym jest Auckland.

Zasięg jest dziś mniejszy niż dawniej. Cały rodzaj jest w regresie, a populacje uległy rozdrobnieniu. Stwierdzenia poza tym obszarem na mapie pochodzą od zwierząt z niewoli.

> **Naturalny zasięg:** Nowa Zelandia.

ŚRODOWISKO

Naultinus elegans żyje w nizinnych lasach i zaroślach, często w skupiskach mirtowatych krzewów manuka i kanuka na terenach zakrzewionych lub podmokłych. Zwierzęta spędzają większość czasu wysoko w listowiu. Dokładne granice wysokościowe występowania gatunku nie są udokumentowane.

Nowa Zelandia ma umiarkowany klimat morski z obfitymi opadami i chłodnymi zimami. Gekon wygrzewa się w słońcu na wierzchu liści i chowa się w cieniu pod nimi, gdy robi się za gorąco. W chłodzie i deszczu schodzi niżej i szuka schronienia przy ziemi między roślinami lub pod kamieniami. Poniżej ok. 5 °C gady stają się sztywne i ospałe. Wiosną i latem je znacznie więcej niż jesienią i zimą.

Hodowla

TERRARIUM

Naultinus elegans żyje wysoko w roślinności, dlatego terrarium musi być wyższe niż szersze. Mała grupa złożona z jednego samca i dwóch samic potrzebuje co najmniej 50 × 50 × 100 cm (długość × szerokość × wysokość). Jeśli terrarium stoi w pomieszczeniu, w którym przez cały rok temperatura pewnie utrzymuje się w zakresie 5-25 °C, para może sobie poradzić w mniejszym terrarium, nawet około 30 × 30 × 50 cm, ale duże terrarium daje zwierzętom znacznie lepszą możliwość wyboru między ciepłem a chłodem, słońcem a cieniem.

Urządź je żywymi roślinami o gęstym listowiu, w którym zwierzęta mogą się chować, np. *Coprosma* i *Pittosporum* w doniczkach, oraz gałęziami na różnych wysokościach aż pod sam sufit. Zwisająca *Tillandsia usneoides* to kryjówka, z której zwierzęta chętnie korzystają; używane są też puste rurki bambusowe lub plastikowe zawieszone blisko góry. Zapewnij dwa-trzy miejsca do wygrzewania i kryjówki na każde zwierzę, tak aby żadne nie było wypierane. Podłożem może być gruba warstwa suchych liści.

Siatka na co najmniej trzech bokach i w suficie zapewnia dobrą wentylację i pozwala przenikać naturalnym wahaniom temperatury i wilgotności. Szkło i plastik odfiltrowują UVB, dlatego powinny znajdować się najwyżej po zacienionej stronie. Nigdy nie trzymaj razem różnych gatunków *Naultinus*, ponieważ łatwo się krzyżują.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Naultinus elegans pochodzi z klimatu umiarkowanego i najlepiej czuje się w chłodzie. Temperatura otoczenia powinna przez cały rok mieścić się między 5 a 25 °C: latem około 15-25 °C, a zimą niższa. Krótkotrwały upał powyżej 30 °C jest groźniejszy niż chłód, ale długie okresy poniżej 5 °C powodują problemy zdrowotne, a mróz jest śmiertelny. W nocy temperatura powinna spadać do około 10-16 °C.

Reflektor halogenowy tworzy miejsce do wygrzewania o temperaturze 25-30 °C w tym samym miejscu, na które pada światło UVB. Latem reflektor świeci po dwie-trzy godziny rano i po południu, zimą około godziny rano i po południu. Idealne jest nieogrzewane pomieszczenie bez bezpośredniego słońca, ponieważ zapewnia naturalną sezonową zmienność. Nie ogrzewaj

pomieszczenia zimą: chłodny okres z mniejszą aktywnością i niewielką ilością pokarmu lub bez niego jest częścią rocznego rytmu i sprzyja rozmnażaniu. Nigdy nie ustawiaj terrarium tak, by słońce świeciło do niego przez szybę, bo szybko dojdzie do przegrzania.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Idealna wilgotność powietrza wynosi 60-70 %, o ile zwierzęta mogą same odszukać wilgotniejsze miejsca w terrarium, np. gęste listowie. Jeśli wilgotność stale utrzymuje się poniżej 50 % lub powyżej 90 %, pojawiają się problemy: zbyt suche powietrze powoduje nieprawidłowe linienie, a zbyt wilgotne grzybice i infekcje dróg oddechowych. Dobra wentylacja jest więc równie ważna jak zraszanie.

Zraszaj listowie, aby zwierzęta mogły zlizywać krople z liści, i pozwól roślinom przeschnąć pomiędzy zraszaniami. Zawsze musi być dostępna świeża woda do picia. Mały system kroplowy nad rośliną zapewnia równomierny dopływ kropli przez cały dzień.

OŚWIETLENIE I UVB

Jako dzienny gekon, który się wygrzewa, *Naultinus elegans* potrzebuje UVB. Na zewnątrz, za siatką, zwierzęta otrzymują je od słońca, ale w pomieszczeniu trzeba użyć świetlówki UVB (T5) przeznaczonej dla gadów. Celuj w indeks UV około 3-5 w miejscu, gdzie zwierzęta się wygrzewają, co odpowiada strefie Fergusona 3, i najlepiej mierz go miernikiem UV. Świetlówka musi oświetlać to samo miejsce, które ogrzewa reflektor, inaczej zwierzę nie wykorzysta światła UVB.

Zadbaj o strefy cienia, aby zwierzę mogło samo wybierać. Steruj oświetleniem za pomocą programatora dopasowanego do pór roku: włączaj kilka godzin po wschodzie słońca, wyłączaj kilka godzin przed zachodem i co miesiąc koryguj godziny. Noc musi być ciemna.

ŻYWIENIE

W naturze *Naultinus elegans* chwyta latające owady, takie jak ćmy i muchy, ale także obunogi i pająki. Zlizuje również nektar i spadź oraz zjada małe jagody. Dieta składa się więc głównie z owadów, uzupełnionych czymś słodkim.

W niewoli karmi się go żywymi owadami, takimi jak muchy, ćmy, małe chrząszcze, pająki, świerszcze i szarańcza. Zwierzęta chętnie jedzą papkę owocową, rozgniecionego banana i rozcieńczony miód z małej miseczki. Hodowlane owady karmowe trzeba oprószać preparatem wapniowo-witaminowym, a drobno posiekana sepia w małej miseczce to dobre dodatkowe źródło wapnia. Witaminę D3 zwierzę musi wytwarzać samo dzięki UVB; podawanie jej doustnie bez konsultacji z weterynarzem nie jest zalecane, ponieważ przedawkowanie jest niebezpieczne.

Dla dorosłych wystarczy od jednego do czterech karmień w tygodniu, zależnie od wieku, pory roku i kondycji. Podawaj więcej w ciepłym okresie i mniej, gdy robi się chłodno, a poniżej 10 °C całkowicie przestań karmić. Ciężarne samice potrzebują więcej. Zwierzęta łatwo tyją, więc obserwuj uda, miednicę i nasadę ogona.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Naultinus elegans jest spokojny i powolny, poluje z zasadzki. Nie jest to zwierzę, które należy często brać do ręki. Zagrożony otwiera szeroko niebieski pysk i może wydawać krótkie, skrzeczące lub szczekliwe dźwięki. Niechętnie odrzuca ogon, ale nigdy go za niego nie chwytaj.

Przedstawiciele rodzaju z natury żyją samotnie, a stali współlokatorzy mogą powodować długotrwały stres. Szczególnie samce bywają bardzo agresywne wobec osobników własnego gatunku. Mała grupa złożona z jednego samca i dwóch samic często się sprawdza, a przy odpowiednim stosunku płci i ilości miejsca zwierzęta mogą żyć zgodnie także w większych grupach. Obserwuj relacje między nimi i usuń agresywne zwierzę.

Przy oczach, kończynach i otworach usznych mogą siedzieć małe pomarańczowoczerwone roztocza. Są w zasadzie nieszkodliwe, ale pęcznieją, gdy ssą krew.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają wyraźne zgrubienia u nasady ogona, gdzie znajdują się hemipenisy, oraz widoczne pory pod udami i przed kloaką; samicom brakuje jednego i drugiego. Młode rodzą się w młodzieńczej szacie z jasnymi rysunkami wzdłuż kręgosłupa i po 15-18 miesiącach przybierają dorosłe ubarwienie. Powinny rosnąć równomiernie, ale powoli, i osiągają rozmiary dorosłe w wieku 2-3 lat. Wiek i masa przy osiągnięciu dojrzałości płciowej nie są udokumentowane, dlatego ramka nie podaje wartości.

GODY I KOPULACJA

U gatunków z Wyspy Północnej kopulacja odbywa się zwykle wiosną. Gatunki z tego rodzaju mają nieco różne okresy godowe, co prawdopodobnie pomaga utrzymać ich odrębność. Naturalny sezonowy rytm temperatury, wilgotności i długości dnia jest najważniejszy, aby skłonić zwierzęta do rozrodu.

Podczas zalotów samiec chodzi za samicą, liże ją i podgryza, zwykle w kark i okolice barków, aż pozwoli na kopulację. Drobne ślady ugryzień nie muszą więc oznaczać walk. Sama kopulacja trwa najwyżej kilka minut. Rozdzielaj zwierzęta tylko przy uporczywym przeganianiu lub rzeczywistych obrażeniach.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Naultinus elegans nie składa jaj, lecz rodzi żywe młode. Ciąża jest długa i trwa około 8-9 miesięcy. U gatunków z Wyspy Północnej między kwietniem a październikiem rodzą się dwa młode, rzadziej jedno, ale w niewoli *N. elegans* może rodzić niemal o każdej porze roku. Zielone gekony często rodzą w świetle dnia, na widoku wśród roślinności.

Ciężarne samice więcej się wygrzewają i przemieszczają między ciepłymi a chłodnymi miejscami, aby zapewnić młodym odpowiednią temperaturę. Dawaj im obfite pożywienie i swobodny dostęp do drobno posiekanej sepii. Po porodzie samica jest głodna i odwodniona: lekko ją zraszaj i podawaj soczysty, bogaty w białko pokarm, aż odzyska formę.

INKUBACJA

Nie ma inkubacji, ponieważ gatunek jest żyworodny. Podane w ramce 240-270 dni odpowiada ciąży trwającej 8-9 miesięcy. Matka sama reguluje temperaturę zarodków, przemieszczając się między słońcem a cieniem, dlatego przez cały ten okres terrarium musi mieć zarówno miejsce do wygrzewania, jak i chłodne, zacienione miejsca.

W ostatnich miesiącach jak najmniej niepokój samicę. Pod koniec ciąży, gdy brzuch staje się wyraźnie rozdęty, często traci apetyt.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są całkowicie samodzielne od urodzenia, a rodzice się nimi nie opiekują. Najbezpieczniej jest przenieść je do osobnego małego terrarium, gdy tylko zostaną znalezione, aby nie były przeganiane ani zjadane przez dorosłe. Mogą tam przebywać przez mniej więcej pierwszy rok, zanim trafią do terrarium dla dorosłych.

Z karmieniem odczekaj 1-2 dni, aby woreczek żółtkowy został zużyty. Następnie przez pierwsze sześć miesięcy codziennie podawaj muszki owocowe, małe muchy domowe i inne drobne owady. Utrzymuj temperaturę równomiernie w zakresie 10-25 °C i zraszaj młode bezpośrednio, aby dostawały wystarczająco dużo wody. Ręcznik papierowy jako podłoże ułatwia sprawdzenie, czy jedzą i oddają kał. Małe grupy mogą być trzymane razem, ale obserwuj zwierzęta, które zostają w tyle.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy wynikają z niewłaściwych warunków:

- Zbyt wysoka temperatura, zwłaszcza upał powyżej 30 °C. Powoduje stres i może być śmiertelny dla gatunku z chłodnego klimatu.
- Stojące, wilgotne powietrze, które powoduje grzybice i infekcje dróg oddechowych. Zbyt suche powietrze powoduje nieprawidłowe linienie.
- Niedobór wapnia i metaboliczna choroba kości, gdy brakuje UVB lub wapnia w pokarmie. Szkło i plastik między lampą a zwierzęciem odfiltrowują UVB.
- Nadwaga, ponieważ zwierzęta w niewoli łatwo tyją.
- Stres i rany od ugryzień, gdy kilka zwierząt, zwłaszcza samców, przebywa razem.
- Roztocza wokół oczu i kończyn, nieszkodliwe w niewielkiej liczbie.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon chudnie, nie je przez kilka tygodni poza okresem zimowym lub wydaje się osłabiony.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.